

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3. Vtrum substantia panis post consecrationem huius sacramenti
annihiletur, aut in pristinam materiam resoluatur.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

¶ Et per idē respōdetur ad sē in quo sunt multi alij defectus, puta q̄ corpus Christi nunc de facto acquirit vbi definitum substantiæ panis, & q̄ substantia subiecta quantitati habet sui vbi definitiōe præter vbi circumscriptiue. Nam substantia seclusa quantitate virtualiq; contactu, nusquam est, & esse corpus Christi sub sacramento, non est esse alicubi.

¶ Ad tertium negatur sequela, quia voluntarie asseritur.

¶ Ad quartum, quod est Duran dicitur, q̄ argumentum, a sicut, sepe claudicat, & in proposito nihil valet.

¶ Et ratio est, quia non esset conuersio eiusdē rationis, cum ista sacramentali, si quantitas conuerteretur in quantitatem, & propterea nō est mirū, si aliud inde sequeretur, & aliud sequitur hinc.

¶ Contra secundā rationem licet, si substantia panis remaneret, non esset verum, quod Christus dixit, Hoc est corpus meū &c. sed fuisset potius dicendū, Hic est corpus meū. Contra hanc, inquit, rationē Scotus & Durand. arguunt.

¶ Scotus quidem, quia tunc ly hoc, non demonstraret substantiā panis, sed contentum sub pane, sicut modo demonstrat non accidentia, sed contentū sub accidentibus, & utrumq; esset verū, hoc est corpus meū, & hic est corpus meum Duran. vero,

quia indefinita verificatur pro vno solo, & per hoc si esset ibi panis, & corpus Christi, posset reddi locutio vera pro solo corpore Christi. Ad hæc dicit, q̄ veritas enuntiationis proprie significatiū, ex cōi sensu proprie intelligentium, & terminis videntur proprie pender, & non est attendendum ad quid sit, vel ille posset eandē enuntiationem applicare. Constat autem, q̄ proprie loquendo, & intelligendo cum dicit, a quocumque dicatur siue sacramentaliter siue non sacramentaliter, hoc est corpus meum, ly hoc, demonstrat hanc substantiam, quod patet ex hoc, quod si aliquis demonstrando seipsum, dicat, hoc est corpus meum, significatur apud omnes intelligentes, q̄ hæc substantia est corpus meum. Et ad hoc suffragatur ratio, sē quam talia sunt subiecta enuntiationum, qualia permittunt predicata, & propterea quia predicatum est substantia (nam corpus meum significat substantiam) identitas predicati cum subiecto significata per ly est, cogit ly hoc, ad demonstrandam hanc substantiam, vt propositio sit proprie vera. Et hinc excluditur, q̄ in hac propositione ly hoc, non demonstrat accidentia, sed substantiam sub accidentibus, & ad hoc suffragatur, q̄ ly hoc, est pronomen demonstratiuum substantiæ apud grammaticos. Rursus ly hoc, quia demonstrat non vage aut indefinitè, sed singulariter, oportet absolute prolatum super certo sensibili demonstrato, demonstrare non vage hanc vel illā, sed singularem substantiam sub illis accidentibus existentem. Et si quidem vna sola substantia subsistat, sola demonstratur: si vero multæ subsint, omnes per modum vnius singularis, demonstrantur, secundum communem intellectum propriamque significationem nominum ac pronominum, vt patet in exemplo allato: nam me dicente, hoc est corpus meum, significo hanc substantiā cōprehendentē carnes, neruos, & ossa, esse corpus meū, ex quibus sequeretur, q̄ si remaneret substantia panis cum corpore Christi, ly hoc, demonstraret hanc substantiā cōprehendentem panem, & corpus Christi per modum vnius singularis substantiæ: & sic propositio esset falsa, proprie loquēdo,

¶ 77. ar. 3. & 4.

¶ dicit. q. 1. artic. 2. & 4. cont. ca. 63. pri. & quo. 5. artic. 1. & quo. 9. ar. 5. ad 3. & 1. cor. 11. le. 5.

¶ Ar. præc.

ARTICVLVS III.

¶ Vtrum substantia panis, vel vini post consecrationem huius sacramenti, annihilatur.

¶ AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, q̄ substantia panis post consecrationem huius sacramenti, annihilatur, aut in pristina materiam resoluatur. Quod enim est aliquid corporale, oportet alicubi esse: sed substantia panis, quæ est quiddam corporale, non manet in hoc sacramento, vt dictū est, nec est dare aliquem locum vbi sit: ergo nō est aliquid post consecrationem. Igitur aut est annihilata, aut in præiacentem materiam resoluta.

¶ 2. Præc. Illud quod est terminus a quo in qualibet mutatione, non remanet, nisi forte in potentia materia: sicut cum ex aere fit ignis, forma aeris non manet, nisi in potentia materie: & similiter quando ex albo fit nigrum, sed in hoc sacramento substantia panis aut vini se habet sicut terminus a quo, corpus autem vel sanguis Christi, sicut terminus ad quem: dicit enim Amb. * in lib. de officijs, ante benedictionem illa species nominatur, post benedictionē corpus significatur: ergo facta consecratione, substantia panis vel vini non manet, nisi forte resoluta in suam materiam.

¶ 3. Præc. Oportet alterum contradictorium esse verum: sed hæc est falsa, facta consecratione: substantia panis, uel vini est aliquid: ergo hæc est vera, Substantia panis, uel vini est nihil.

¶ Respon. Dicendum, quod

¶ quia significaret panis substantia esse corpus Christi, quod est ita esse fallum. Vnde ad Scoti obiectionem dicit, q̄ non est varianda demonstratio, quam facit ly hoc in ista enuntiatione sacramentali, ex aliqua hypothese: sed standum est in proprietate suæ demonstrationis, sē quam ly hoc, non significat contentū sub hoc pane, sed significat hanc substantiā, quæ i. conuenit sub his accidentibus, hæc em substantia est corpus Christi. Et notanter dico, hæc substantia, & non dico, hic panis: quia, vt dictum est, demonstratio hæc substantiæ non qualitate. Ad Duran. vero dicitur, q̄ chimericum est, singulare sacre indefinitum, & præterea est abuti vocabulis: oportet enim secundū propria iudicare.

¶ Contra tertiam rationem licet, si esset alia substantia, quam corporis Christi contrariaretur veneratio ni eucharistiæ obstat Scotus: quia nunc est ibi aliqua creatura, puta species sacralis, & in adoratio eucharistiæ referatur ad Christū, & nō ad sensibile cōiūes, er. eodē modo si nō remaneret panis, adoraret Christus cōiūes sub pane quāto, & quali, vt in signo.

¶ Ad hoc dicitur, q̄ ratio litera fiat solida, qm quæcumque substantia alia a Christo, conuariat veneratio, qua veneratur eucharistiā: nam adoratur simpliciter, & absolute substantiam existentem sub illis accidentibus constat autem huiusmodi adorationi contrariari quæcumque aliam substantiam esse sub illis accidentibus, sed arguentes falluntur in hoc, quoniam diuertunt ab adoratione, quæ nunc fit ad eam, quæ tunc fieret, si esset etiam ibi substantia panis. Auctor autem ex adoratione, quam de facto exhibent eucharistiæ, inferit non esse ibi aliam substantiam a Christo.

¶ Vnde ad argumentum Sco. concessio toto, dicitur quod non impugnatur ratio litera, quia ad adorationem, quæ post fieri, diuertit & nō sicut in adoratione, quæ de facto fit, qua adoramus substantiam contentam sub his speciebus, quod tunc non fieret, nisi partialiter, puta aliquam substantiam contentā adorando, distinguendo inter substantiam panis, & substantiam Christi: constat enim nunc absque distinctione aliqua, substantiam ibi contentam adorari ab ecclesia.

¶ Super Quaestiones 75. Articulum tertium.

¶ Titulus clarus. In corpore art. 1 recitatur opinio disunctiua: secundo tractatur prima disunctiōnis pars: tertio, tractatur reliqua pars: & quarto tractatur amba simul, concludendo opinionem esse falsam. Primum, satis patet in litera. Sed circa em. q̄ panis seu vinum per consecrationem resoluatur in præiacentem materiam, Auctor procedit vtens implicite hac distinctione: hæc resolutionem fieri in præiacentem materiam, potest intelligi dupliciter, vel in materiam primā, vel in elementa manentia, vel egredientia. Propterea primo improbat primum membrū scilicet, q̄ ista resolutio non fit in materiam primam, quia materialis non potest esse sine forma. Vbi scito, q̄ quia opinio ista ponit resolutionem puram (quoniam nullius meminit generationis, cum nullum ponat generans) si ponit resolutionem in materiam primam, ponit consequenter materiam primam sine

K

line forma, quod est impossibile fm causas secundas, & potentiam Dei ordinata, quicquid sit de possibili fm potentia Dei absolutam, qm hoc est extra propositum qm stultum est ponere in hoc sacramento, quicquid Deus pot facere vnde no oportet aliter hic rñdere Scoto, & cōtinue digredi de genere in genus. Postea excludit

Auctor fm membrū f. resolutionem fieri in elemēta. Et primo in elemēta manētia: quia sub specieb. sacramenti nihil remanet, nisi corpus, & sanguis Christi. Secūdo in elemēta egrediētia quia egressus fieri per motum localem, & sic sensu percipitur. Et vtraque exclusio optima est. Nec ex molestia Scotica concurrit, dum obicit ex diuina omnipotentia potēte facere ex corpore Christi, manere aliā substantiā, & percipi localem egressum sepe iam iam dictū est, q non tractamus de diuina omnipotentia, sed quod ordo institutus a Deo habeat tā mysterijs, quam in naturalibus. Rursus impugnat Auctor hñdī praeiacentē materiam ex alijs capitibus, & primo manentem, ex hoc, q non est dare aliquod instans, in quo sit ibi praeiacens materia. qd probatur ex eo, quod vique ad vltimum instans consecrationis est ibi panis, & in vltimo instanti est ibi corpus Christi, ac per hoc patet, quod non est dare aliquod instans, in quo sit ibi praeiacens materia. Et cito, quod Auctor claritati studens non fuit sollicitus, vi loqueretur philosophice, vt ab omnibus intelligeretur: ex exemplo tamen generationis, ab exercitatus in philosophia rē ipsam intelligi vult more physico: sciebat enim non dari vltimum instans generationis. Et physico more dicendum fuit, in toto tempore consecrationis est ibi substantia panis, & in termino illius est corpus Christi, qui terminus est primū esse corporis Christi in sacramento, & primum non esse panis: si cur in termino generationis, est primum esse rei genitae, & primum non esse rei corruptae. Et si sic Auctor dixisset, pauci intellexissent ipsum. Secundo, impugnat praeiacentem materiam in motu, & breuitatis gratia simul impugnat tam motum localem, siue panis, siue materiae, quam motum resolutionis: quoniam vtriusq; vna, & eadem est ratio ex motu sumpta, & est ratio talis. Si huiusmodi motus intruerent, aut inciperet in instanti terminante consecrationem, aut ante illud instans: si incipiat in instanti terminante (cum in illo instanti corpus Christi sit sub hostia, & in eodem sit panis incipiens moueri motu locali, vel resolutionis) sequeretur q simul essent corpus Christi & substantia panis: q autem panis in illo instanti esset, probatur ex eo, quod motus incipit per negationem de praesenti, & positionem de futuro, hoc est, quia verum esset dicere, panis nunc non mouetur; & immediate post haec mouebitur, & quia motus non fit in instanti, sed prius mobile relinquit vnam partem, quam aliam, sequeretur vterius preter simultatem instāntaneam praedictam, similtas temporalis, & sic sub aliqua parte hostiae esset simul tempore corpus Christi cum substantia panis, & ad vim hanc respexisse videtur Auctor in litera explicans partem hostiae. Si vero huiusmodi motus incipiat ante terminum consecrationis, tunc cum inter quolibet instantia sit tempus intermedium, in quo fiet iste motus, & in quo mobile relinquet successiue partes hostiae, sequeretur, quod in illo tempore, quo aliqua hostiae pars relicta est, neque erit substantia panis, quae iam particulam illam reliquit, neque corpus Christi, quod ante instans, quod terminat totum hoc tem-

pus medium, non est sub hostia:

¶ Et vide nouitiae, ex contextu literae hanc argumentationem induci, excludendo responsum dicentem fieri resolutionis vel egressus motum, paulatim de ferendo partes hostiae. At si posuissent resolutionis motum fieri successiue quidem, & per partes, intēsuas un, ita q in termino tota simul hostia deserata esset (coningit. n. inquit Arist. totum si mul coagulari) tunc militat praecedens argumentum, q praeiacens materia nūquā esset sub hostia. Et si hoc affirmatur, succurrūt postremae dūg rationes. f. quod tollitur conuersio, & q ponitur effectus sine causa.

¶ Quo ad tertium, de altero dysfunctionis membro. f. annihilatione, improbat: quia tollit veram conuersionem substantiae panis in corpus Christi, ac per hoc tollit modum, quo corpus Christi est in hoc sacramento, & in hoc continere dicitur cū primo membro. f. resolutione. Et demum vtrumque Auctor reprobatur: quia forma sacramenti neutrum horum effectum significat. ¶ Circa respōsionem ad tertium, aduerte, quod Sco. non contentus huiusmodi respōsione, quia sola voce conuersionem affirmat, tenens panem quamuis per accidens redigi in nihilum, duo potissima videtur habere fundamenta in quāstio 4. distinct. 11. Primum est quia inuenitur hic transitus per se ab esse panis ad non esse panis, & alius transitus a non praesentia corporis Christi hic, ad praesentiam ipsius hic. Et tunc arguitur sic. Si secundus transitus non concomitaretur primum, primus esset annihilatio: ergo & modo formaliter est annihilatio: quia ratio eius non variatur propter illud, quod per accidens concomitatur. Secundo sic. Si panis annihilaretur, & corpus Christi poneretur hic praesens, omni eodem modo se haberet tam panis, q corpus Christi, quantum ad omnem conditionem tam esse quam non esse, sicut modo se habet: sed quod fuit & omni eodem modo se habet, sicut si esset annihilatum, est annihilatum: ergo panis redigitur in nihilum. Prima propositio manifesta est: quia si panis esset annihilatus, nec forma, nec materia eius maneret: eodem autem modo nec nunc manet.

¶ Ad horum, & similitum euidentiam, doctrina sanctorum patrum refumenda est. Ambr. siquidem de sacramentis, & habetur in decretis de consec. dist. 2. in ca. re vera, & clarius in cap. panis est, docet vnde si menta haec, & similia eliduntur dices. Si tanta vis est in sermone domini Iesu, vt inciperet esse, quod non erat, quanto magis operatus est, vt sint quae erant, & in aliud cōmuerentur? & sic quod erat panis, iam corpus Christi est, quia sermo Christi creaturam mutat, &c. ¶ Vbi nota primo ly, vt sint, quae erant, & in aliud commutentur: hinc enim manifeste habes Ambr. dicere, quod sunt quae erant, & in aliud sunt commutata. Et hinc apparet signum esse, dicere, quod quae erant, & in aliud sunt commutata nihil sunt: nam si sunt, vt Ambr. asserit, sequitur, q non sunt nihil.

¶ Secundo nota declarationem & sensum prioris dicti, dum immediate subditur, & sic quod erat panis, iam corpus Christi est: hinc enim apparet quanta perspicacia haec viderit. Ambr. dum non dixit, quod panis est post consecrationem, nec dixit, quod panis, qui fuit, est corpus Christi: sed dixit, quod id, quod erat panis, iam est corpus Christi, & ly id quod, demonstrat, & refert substantiam: quoniam substantia est, quae est commu-

In isto ar. & praeced.

Vel, quod f. praeiacentē materia re-soluatur.

1279. 11. 22

eōmutata in corpus Christi: unde non aliunde quam ex aere...

solutio, vel annihilatio in hoc sacramento cauetur, cum esse...

Ad primum ergo dicendum, quod substantia panis, vel vini...

Ad secundum dicendum, quod forma, quæ est terminus a quo...

Ad tertium dicendum, quod licet post consecrationem hæc sit falsa...

Ad quartum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad quintum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad sextum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad septimum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad octavum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad nonum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad decimum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad primum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad secundum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad tertium dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad quartum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad quintum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad sextum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad septimum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad octavum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad nonum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad decimum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad undecimum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Ad duodecimum dicendum, quod si ergo panis possit converti in corpus Christi...

Incorp. art. & in princ.

Super Quæstio. 75. Articulum.

Intellectus intelligitur de conversione substantialis...

Marginal notes on the right side of the page.